

ЈЕДНОМ ЉУДИ ДАЈУ РИЈЕЧ

У тихом и живописном поткозарском селу Комленцу, у кући Стеве и Милене Тепић, завладала је велика радост када је, после рођења две кћерке, 1957. године на свет дошао син Милан. Мушко дете, предодређено да настави породичну лозу, била је божија благодет у селима под Козаром, где је у Првом и Другом светском рату изгинуо цвет младости, борећи се за опстанак на родној грудни. Милан ће, касније, још већу радост родитељима да причињава здравим одрастањем, добрим владањем и одличним успехом у основној школи, гимназији и Војној академији.

Радост због увећања породице, ипак, није била потпуна јер се после Другог светског рата тешко живело. У свим крајевима новостворене Југославије осећале су се ратне последице. Оскудицу у храни додатно су компликовале сушне и неродне године али и власт која је одлукама и уредбама обавезивала сељаке да се удружују у сељачке радне задруге, по моделу копираном из тадашњег Совјетског Савеза. Такав концепт, неприлагођен нашем условима, додатно је ископликовао ионако тежак живот на селу.

Индустријализација земље је била у повоју и споро пристизала у забачена места нове државе. Ипак, сви су се надали бољој будућности, јер су тако обећавали носиоци нове комунистичке власти. У кућу Тепића, у Комленцу, она је убрзо и дошла, запошљавањем главе породице Стеве у фабрици за производњу текстила „Кнежпоља“. Живот се некако уравнотежио, створиле су се могућности за школовање деце и подмиривање кућевних потреба. Миран и повучен Милан започиње основно школовање код учитељице Бориславе Мишић, која га памти као најбољег ученика у разреду.

Са сведочанством о одличном успеху у основној четворогодишњој школи, Милан наставља даље образовање у Осмогодишњој школи „Фадил Шерић“, у Босанској Дубици, удаљеној од родног села више од пет километара. Путовање му није био проблем, раздаљину је прелазило испрва пешачећи, потом бициклом, а касније возећи се школским аутобусом.

Решавајући у школи и код куће компликоване рачунске задатке, Милан открива своју склоност ка математици

Милан Тепић, први здесна у осмом разреду основне школе

и физици. Стечено основно знање из тих области и изградња радних навика, касније ће му бити врло значајни за даље школовање.

Запамћене приче

Осмогодишњу школу Милан Тепић завршава са одличним успехом и наставља даље образовање у Гимназији „Мира Цикота“, смештеној изван Босанске Дубице, у некадашњој пољопривредној школи. Вредно је усвајао школско градиво, али је памтио и казивања којима се, најчешће у дугим зимским данима, прекраћивало време од вечери до јутра. Тематика тих прича углавном је била ратна, а како и не би када је српски народ на том простору често водио неравноправну борбу за опстанак. Старији укућани казивали су их млађима да се не забораве. То је важило и за житеље села Комленац, који су у ослободилачкој борби од 1941. до 1945. године, пострадали у великом броју: 258 пало је у фашистичком терору, а 58 у борби за слободу. У целом Кнежпољу и босанскодубичком подручју, од 33.130 становника, уочи самог рата, у устанку и антифашистичој борби живот је изгубило 17.700, или

Јула 1990. Милан Тепић је на голишњем одмору у родном Комленцу. Жели да се опусти и релаксира, али му околности изазване новом политичком ситуацијом у Хрватској то не дозвољавају. Воли дуге и садржајне разговоре са родитељима, посећује родбину, дружи се са познаницима и пријатељима. Осећа да су у народу завладали неспокој, неповерење и осама. То га брине и тера на размишљање о сутрашњици.

око 53 одсто. У немачким и усташким логорима мучено је око 21.000 жена, деце и људи из Тепићевог ужег завичаја. Опустошено је скоро 600 домова који никада нису обновљени, а преко 5.000 деце слободу је дочекало као ратна сирочад. У неким кнешпољским селима, после Другог светског рата, дуго није било ђака првака, регрута, женидбе и удаје.

Уз слободарске приче о многим јунацима и њиховим храбрим подвизима протекло је Миланово одрастање. Касније, током школовања на Војнотехничкој академији, своје знање из прошлости Босанске Крајине и шире, Србије, Југославије и Балкана, употпуниће на часовима историје и у слободном времену читајући историјску литературу. Посебно га је изненадило и заинтересовало сазнање да је његов прадеда Перо Тепић, како су Турци говорили, био хајдук у Пецијиној буни 1875. године.

Миланово упознавање са праведном борбом српског народа за слободу свакодневно се ширило. Убрзо сазнаје и да је у борби против турске владавине и терора у Босанско-херцеговачком устанку 1875. године, његовом народу помогао и будући српски краљ Петар Први Ослободилац, тада под именом Петар Мркоњић. Сазнао је и да су се из његовог родног Комленаца на Солунском фронту борили Перо Црнобрња, Ђуро Лемић, Остоја Буква и Ђуро Ракац, да је дванаестогодишњи дечак Драгољуб Јеличић, син избеглице са Кордуна, уз Лозничанина Момчила Гаврића, био један од најмлађих српских војника у Првом светском рату!

Опредељен за официрски позив

Последње лето у Комленцу, 1972. године, Милану је брзо прошло у друштву другара и на плажама Мљечанице и Уне. Део времена посветио је и припремама за матурски испит у Гимназији и пријемни за Војну академију, за коју се већ определио.

Школовање у гимназији Милан Тепић завршио је као један од најбољих у својој генерацији. Раније се већ определио за студирање на Техничкој војној академији у Загребу, преостало је само да успешно положи пријемни испит и прође детаљне здравствене прегледе. Пријемног испита се није плашио, здравствени картон му је био празан, што је значило да га ни то не треба бринути, међутим, трећа замка која га је плашила звала се „национални кључ“. Срби су увек били најбројнији на конкурсима за војне школе, па је постојала могућност да, и поред свих испуњених услова, буде одбијен јер се чувало место за мање бројне националности у Југославији.

Те јесени 1975. године, све је, ипак, прошло у најбољем реду. Милан је уписао 23. класу Техничке војне академије у Загребу у Илици 256 б. Срећи и радости није било краја, имао се чиме похвалити код родбине и другова у Комленцу и Босанској Дубици.

Милан је студије на Академији најозбиљније схватио. Време је користио врло рационално и предано учио за сваки испит. Његов цимер у соби Андрија Бунић тврди да је Милан за сваки испит писао план најефикаснијег овладавања градивом, тачно прецизирајући шта, кад и како треба учити. Таквим радом увек је стизао да овлада материјом и да помогне и друговима у раду.

Током петогодишњег студирања, Милан је са друговима у класи изградио искрен другарски однос. Најпри-

С друговима у слободним часовима

Старшина за узор

Мајора Милана Тепића, команданта Другог батаљона ремонтне подршке у касарни „Калнички партизани“ у Вараждину упознао је и пуковник Берислав Попов, септембра 1989. године, када је примио дужност команданта 32. механизоване бригаде, смештене у том војном објекту. Своје сећање на лик и дело мајора Тепића изнео је у интервјуу новинару Марку Ручнову.

„У касарни у Вараждину био је смештен Други батаљон ремонтне подршке којим је командовао мајор Милан Тепић. Кроз службени однос, разговор и дружење,

Дружење у родном крају

снији је био са Љубишом Петковићем, Драганом Симићем, Зораном Грађином и Мирославом Јаковљевићем.

Старшина Љубиша Петковић, који је дуже службовао у Војној академији КоВ на Бањици, о дружењу с Миланом у Академији и касније, истакао је:

„За мајора Тепића одиста ме вежу најлепше успомене и велико другарство. Био је то човек изузетно високих људских квалитета, али, истовремено, тако тих, ненаметљив, готово неприметан. На студијама сви смо приметили његову изузетну начитаност. Осим тога, постао је познат и по томе што је невероватно брзо и у најсложенијим случајевима разликовао битно од небитног. Тепићу је било важно да све иде на време, није желео да јури просек али је посебну пажњу посвећивао стручним предметима, ту није желео да има непознаница. Он је био невероватна комбинација тихог и емотивног, али истовремено и изузетно одлучног човека. Сећам се једног питања на испиту из оклопних борбених средстава: ‘Прорачун лежаја куполе тенка’. Неупућени би помислио – ништа посебно. Милан је о томе написао пуних 12 страница!”

Са Зораном Прогановићем

уознао сам га и схватио да пред собом имам посебног официра – снажну личност са изразитом интелектуалном дисциплином, вољом и радним навикама. Спадао је у ред старешина којима нису требала категорична наређивања, довољно је било да му се укратко изда и најтежи задатак, он би га без говора прихватио, а онда, за кратко време, на оригиналан начин решио, уз најкраћу повратну информацију: 'Задатак је успешно обављен!'.

Био је несебичан. Волео је другима да помаже, не бирајући прилику и не правећи од тога причу. Није трпео површност и препуштање случају. Његова студиозност, свестраност и одговорност, заједно са изузетном умешношћу и упорношћу у решавању веома стручних проблема представљају школски пример рада и радне

Након најорног дана

дисциплине, која је изазивала дивљење и поштовање већине наших старешина. Сећам се једног разговора о променама насталим после победе Туђмана и ХДЗ-а. Сложили смо се у погледу развоја догађаја у Хрватској и Југославији који нису били нимало охрабрујући. Наша јединица, Тридесет друга механизована бригада, била је размештена у тринаест објеката у гарнизонима Вараждин и Чаковец, и сваким даном била све слабије попуњена, чак и за мирнодопску формацију. Милану је веома тешко падало то што се народ нагло одвојио од Армије, премда је и за то имао рационално објашњење: 'У плићаку се лако замути вода'."

Организацији живота и рада у јединици Тепић је поклањао нарочиту пажњу, сећају се његове колеге. Посебно је водио рачуна да планирање буде тачно, а реализацији задатака потпуна и на време. У његовој јединици увек је било све на свом месту, довољно је било поћи од његове канцеларије, па до последње просторије или машине и свуда бисте видели беспрекоран ред. Веома је рационално користио расположиве капацитете, снагу и средства у раду. Када из објективних разлога није могао да оствари оно што је замислио, желео и сматрао за по-

требним, није се лако мирио с тим сазнањем. Наставио би да тражи нова решења и начине да дође до циља.

Јула 1990. Милан Тепић је на годишњем одмору у родном Комленцу. Жели да се опусти и релаксира, али му околности изазване новом политичком ситуацијом у Хрватској то не дозвољавају. Води дуге и садржајне разговоре са родитељима, посећује родбину, дружи се са познаницима и пријатељима. Осећа да су у народу завладали неспокој, неповерење и осамата. То га брине и тера на размишљање о сутрашњици.

Наредних дана околности су оправдале таква његова осећања јер је ситуација била све тежа. Готово сви војни објекти – касарне, аеродроми, складишта, магацини и друга витална постројења у Хрватској били су блокирани. Касарнама су искључивани вода и струја, ометано је снабдевање храном и другим потребама неопходним за нормалан живот војника и старешина. Око војних објеката постављане су барикаде и мине, тако да су прилаз до њих и комуникација били готово онемогућени.

Због измењене атмосфере у касарни Милан није увео ни да обележи ванредно унапређење. На Дан армије, 22. децембар 1990. године, „Указом Председништва СФРЈ, капетан прве класе Милан Тепић ванредно је унапређен у чин мајора техничке службе“. Постао је најмањи мајор у својој струци у Југословенској народној армији, што је био успех вредан пажње.

У Хрватској се ситуација из дана у дан компликује, све су отворенији напади на припаднике Армије, посебно преко медија. Армију су масовно напуштале старешине и војници Хрвати, Словенци, муслимани, Албанци и припадници неких других националности. Цени се да је ЈНА тада напустило више од 12.000 официра и подофицира Хрвата и Словенаца. На многе војне објекте жестоко се пуцало из најразличитијих врста оружја, било је више убијених и рањених војника и старешина. Из тог времена остало је запамћено убиство 13 цивила српске националности у Карловцу, на мосту преко реке Коране, чија су тела зверски масакрирана.

Безбедност је била угрожена и породицама војних лица. Милан је хтео да заштити супругу Драгицу и децу Тању и Александра, па је од команданта пуковника Берисава Попова за тај чин затражио и добио одобрење. Када је, 15. јануара 1991. године, по снегу целцу, преселио породицу код родитеља у Комленац, Милан је похитао назад, у касарну. Драгица му је брижно предлагала да се демобилише, да спакује униформу и живот настави као цивил: „Ти си дипломирани машински инжењер, лако ћеш наћи посао овдје, у Дубици!“ – упорно му је говорила.

Милан је саслушао речи своје супруге, одмахнуо главом, погледом обухватио све укућане, и одлучно додао:

– Једанпут људи дају ријеч. Она остаје или се погази. Ја сам дао ријеч да ћу да браним ову земљу ако јој буде тешко. Стаће се и овим злу за врат, не брините. Ево, Тања и Александар су обећали да ће слушати маму, а о баби и ђеду да не говоримо, и да ће бити добри ђаци. То је онда права ствар. ■

(Насиљавак у следећем броју)